

33

אלו זכנסת) דל"מ סברת הואיל וא"צ ממשיך חלל זמה שהוא שלו חלל דאר"י דאיסורא רביע עלה א"י זמה שאין לאחריים פסוק כגון הפקר וכו' אבל לזכות כמתנה שנמנו לו אחריים וזאתה שעה א"י ליהנות בו שיהיה שלו אע"ג שנשאל אח"כ שוב אין לו בו זכות כיון דבשעה שקבלו א"י לזכות בו והו"ל כסף קדושין כפקודין צדו וכ"ש אם חסרה ע"ע בנדר עד"ר וקיים שכן הנהיג במקומו להסיר המכשלות עכ"ל ד"ר א"א אך דיש לדון בהרשב"א לשי' בסי' קע"ח דק"ל דאין זכיה באיסורא חלל בע"ז וממך שיהיה בשלו לענין איסור. וזה נראה גם כן דעת הרמב"ן

בלקוטיו ריש פסחים ע"ש ומצ"ן (ב) אבל לשי' הסוברים דיש זכיה באיסורא י"ל דה"ג זכמה בכסף הקדושין חלל ללא שיהיה מידו, ואם נשאלה על נדרה דאיג"מ שש"פ שפיר פלו הקדושין למפרע ול"ה כמקדש בלא עדים כיון שהעדים ראו כל מה שהיו יכולין לראות בצומה שעה כמ"ש בנמה"מ דיני חפיסה חות ו' ואם חותם עדים ראו אחר כך שנשאלה על נדרה ל"ה גם כן חזי דבר ומקודשת. [כנח"י קונ' ז' סי' קכב, ו].

שלום מרדכי הכהן אבד"ק ברעזאן

ביטול בשבת וכו', ועוד קשה לי ששנו הו"ל בכל מקום מבטלו בלבד, והפקדן בפה הוא וכו'. ועוד אני מסתפק בענין הנה שהראשונים כולם אמרו וכו' היא בטיל ותשיב כעפרא. ובירושלמי וכו', הלא עפרו של אדם אינו מופקר וכו' וכו'. אלא כך אני אומר שהביטול מועיל להוציאו מתורת חמץ ולהחשיבנו כעפר שאינו ראוי לאכילה. והיתר זה מרברי ר' ישמעאל הוא דאמר שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאילו הן ברשותו, לומר וכו', ואיסורי הנאה אינה ממנו (ולא קרינן ב"י "לך", בריך הוא שלא יעבור עליו בכלום, אלא שהתורה עשאתו כאילו הוא ברשותו לעבור עליו ב"י לאורך. מפני שדעתו עליו והוא רוצה בקיומו. לפיכך זה שהסכימה דעתו לדעת תורה, ויצא לבטלו שלא יהא בו דין פסון, אלא שיהא מוצא מרשותו לגמרי, שוב אינו עובר עליו ולא קרינא ב"י "לך" וכו' וכו' עכ"ל בקצרה י"א).

(*) עיי' בענין הירושם ערך "איסורי הנאה" (דף ר"ט) אות א' בריך אי ישי וכו' באיסורא, שהביא מהרמב"ם מקטנות בריך ועו"ש ואב"ל.

(א) יש לציין מה שהביא הגרי"א ד"ל בכנח"י חז"ל בזה מחמת לקו ז"ב מספר החינוך כמשי"ל מהרשב"א וז"ל:

בקונט' ט' סי' קפ"ה באות ח' כתב הרב עזרא אלטשולער מקאלטעטאן וז"ל: עיי' בסי' החינוך פ' תצא מצוה תקנ"ב והסכים שם להתקנה נשחזרתי רבותיני שהרצנה לשמור את בתו שלא יקדשה שום אדם שלא לדעתו יאמר לה שתאסור על עצמה כל מה שיהיה לה לשם קירושין עכ"ל.

(ב) יע"ש באורך גדול בענין ביטול חמץ דאמרינן בגמ' דמדאורייתא בביטול בעלמא סגן חז"ש בקיצור:

ענין ביטול חמץ זה וכו', ועירש"י ז"ל דכתיב "תשבותיו", ולא כתיב "תבערו", דהשבתה בלב היא. והקשו עליו בחוט' וכו', לפיכך פ"י בחוט' בשם ר"ת ז"ל דמה שאמרו בביטול בעלמא סגן, משום דביטול היינו הפקר וכו', וקשה אי"כ למה הזכיר כמ"פ בכל מסי' זו לשון ביטול, מי סני לשון הפקר ששנו חכמים בכל מקום וכו', וכן נמי ביטול רשות שהזכירו לענין עידוב וכו', ועוד קשה לי וכו', ועוד קשה לי שהתירו

סימן רלט

מפורסם ומומחה לרפואתו ואחר זה יען להשיאו אשה, והנטיה שעי"ו יתפלא, ונשאלת לו האשה הני"ל, והדבר מפורסם שהיה משוגע גמור, וגם הועד בגני"ע שהכה את הנשים לפניו קודם החופה ופטפט בדברי הכל וטעות ושאר מטעות וגם את אביו הכה, וזהו יומתו נמרתך ישב ערוס ודומם והנערים החלו בו, וה"י מופת נדה ואחר ימים עברה והגם גם עמה כמשוגע עד שצדקה מפניו ושלחוהו לבית אביו, ועד עתה עברו כמה שנים והוא נדרר בציתו כגולם ממש דומם ומשומם ואינו אוכל עד שנמנים לו לאכול, והאשה בזכה על ימי נעוריה ואשר

תרג"ו. ובכאן חשבו שני' להוציא חז"ל בזה. (ג) וירא חרטה כנ"ל. יש בתשו' זו חספת דברים, לכן העקמונה כאן.

ב"ה ג' וירא י"ד מרחשון חד"ה. שוכט"ס לכבוד יד"ו ואהוב לבבי ה"ה הרב הגאון המפורסם גן הרסים מוכתר בנימוסים סיני ועוקר הרים כשי"ה ר' אברהם יואל אבעלסאהן נ"י רב ואב"ד בעיר אדעס.

ע"ד שאלתו בענין האשה מירל צמ ר' חיים צערינשטיין מדונאסאר אשר יושנת עגונה זה כעשרים שנה, ואשר עודה צעוריה סימיה גם יכלו לה להנשא לאיש שהיה משוגע זמן כביר, והולוכוהו לרצ' מטובה נשם לדיק

(*) נחקק מקובץ חידושי (להוציא אב"מ) ד"ל קנ"ט י"ד פ"י שבי"ט עיי' גם תשו' א"י בדיוו בשרת מהרש"ם ד"ו סי' קצ"ב (ד' נצבים)

בשקר פתוח לומר כי הוא רק עלוב רוח ויתרפא כהצטות הנדיק ולמה זה מאבד ימי חייה. עכ"ל השאלה.

והנה גם אם היה חשש אולי בעת הקדושין והחופה היה שפוי בדעתו וכדאימת בכה"ג [יבמות ס.] וליחוש שמה הנריח בינתיים כיון לחלמו וסופו לקוי לא חיישין בו' למד חזר לטולא גופא לא חיישין. ופירש"י דקרים תמה מחמת תולי כל הגוף. וצנדה [שה]. נדה שבדקה ביום ד' שחרית וביה"מ לא הפרישה ולאחר ימים בדקה ומלאה טמאה רב אמר וזה ודאי כיון דמשקרא וגם השתא נמלאה טמאה טמאה ודאי ולוי אמר ספק וזה אימור פסקה בני וביני וק"ל כרב. וכירושלמי פ"ג דב"ק ה"ו בעי בשור שיפא ביום ראשון וגם ובשני לא יפא ובשלישי יפא וגם ותלי לה בפלוגתא דאמוראי אליבא דרב צנדה שבדקה בו' אי הויא וזה ודאי. וע"ש במה"ס מ"ש בדעת הרמב"ם שפסק דהויא וזה ודאי ובשור הנוגח ספק דלא הוי מועד בכה"ג וי"ל דכיון דקחם שורים בחוקת שימור ואינו נעשה מועד עד שיעשה מעשה הנגיפה אם כן איבא חזקה להיפוך שלא נעשה מעשה הנגיפה ביום, וכמ"ש בה"ג הר"ן בגיטין פמ"ט דין התנה ע"מ שיעשה דבר פ' דעל התקבל להציא ראייה דמוקמינן אחזקה שלא נעשה המעשה. ועיין בב"ש ח"ע סי' ל"ט ס"ק ס"ט וחו"מ סי' רמ"א סי' משא"כ בצנר הנעשה מאליו מלד הטוב אין לחוד לשני בינתיים. ובש"ס [ב"ב קגג.] כההוא ממנחם דהוי כחוי ביה כד הוי קצר ורמי בערסיה ולא כחוי בה ומגו מרעיה איפטר בו' דאמר רבה הרי מנח וקצרו מוכיח עליו שלא תרפא בינתיים ואביי פליג כיון דרוב חוליס לתיים חיישין שמה תרפא בינתיים, והפוסקים נחלקו אי ק"ל כרבה או כאביי. וי"ל דלאביי הרוז מכרע נגד החזקה דמשקרא ודהשתא. ועי' משנות ריב"ש סי' שפ"ט וטוב"י מהד"ק ח"ע סי' ת"ג ושאר אחרונים בזה. אבל צנחטטה זמן רב ליכא רובא שיתרפא. ועמ"ש בחבורי דע"ת סי' ל"ט ס"ק ק"ג מדברי הרשב"א [יבמות קיח:] וע"ש סי' מ"ו סוף ס"ק י"א עוד מזה. ואף דבאה"ע סי' ק"מ נחלקו בעל העיטור והעור צנחטט מחלה להתגרש וגם עתה מרובות אם חיישין לחזרה בינתיים, היינו משום דלזון האדם עשוי להשמנות בכל עתה כמ"ש הח"ס [כחובות נ:] ד"ה ומאי עלוי וכו' משא"כ בצנר החלוי צטצע.

והנקב"כ דמה דשא"ה דולד ריעומא לפנינו שכל עליו הגל, ועוד כשהולין למפרע יש לו זמן ידוע לכן מחוקינן כשעת מליצותו, משא"כ צנחטט אימורע וליכא זמן ידוע מוקמינן בחוקה דמשקרא. וכ"ה במשנות מהר"ט ח"א סי' מ"א. וביאר עפ"י דברי החוק' [יבמות סח.] שלא יסתרו לדברי החוק' נדה, ובסי' י"א הביא בשם מורו והוא ביאר דברי החוק' בע"ל. ועי' בש"ס להקפדה"ה ש"ג פ"ט יוד י"א וי"ב באורך דתלי לה במחלוקת רש"י וחו' צקדושין [פט] ולשיטת החוק' גם בדליכא חזקה דמשקרא לא מוקמינן אחזקה דהשתא. אבל י"ל דבאחרת לפנינו ואח"י נתצבר שכן הוא גם החוק' מודים דאגלחי מלמא למפרע שכן היה גם בשעת שהורע חוקמו לפנינו. ועי"ש בש"ס פ"ו שהוכיח מהרמ"ה וטוה"ש סי' ל"א דצקדוש צמדי דלא ידעינן אי הוי ש"פ בשעת קדושין, אי איה ציה השתא ש"פ הוי קדוש ודאי אף שהוא נגד חוקת פטויה, והוכיח כן מהש"ס ומכש"כ בכה"ג ד"ד. וע"כ לא פליגי הפוסקים בסיומן שוטא אלא צנחטט נתצבר אחר כך שהוא שוטא גמור אבל צנחטט אחר כך כן לכו"ע איגל"מ שגם מקודם מה שפשה שטות הוא מפני שטותו. ויש להציא ראייה ממוס' [יבמות סה] ד"ה אי איהי שתקה בו' בהא דלמחר התם דהשתא הוא דבריה, והקשו מנדה [יב] בלשה שאין לה וסת דלא יחזיר אפילו חזר ואיתקן משום קלקולא והא י"ל השתא הוא דבריה וסי' הר"ש מדריש דהתם יש לחוש שתקבע וסת כמו שהתחילה לקבוע סמוך לגירושין דליכא למימר השתא הוא דבריה דהא איגל"מ דצעוד שהיתה תחתוי איצירת עי"ש. הרי שכיון שהתחילה לקבוע וסת אף שעדיין לא נקבע לגמרי מכל מקום בדפור ונקבע אח"כ מחוקינן כן למפרע וה"ג בזה. אבל י"ל דשא"ה דרוב צנחטט צריחין ומסייעתא רובא כמ"ש חוס' [נדה ב:] ד"ה השתא משא"כ צנ"ד.

ויש להעיר מהא דר"פ החוק' דק"ל כר"ל דאיגל"מ לא אחרנין. ובנמוקי' שם דמולין דלמא אותה שעה היתה ראויה לילד אלא שאח"כ נולד סיבה שהפילה. ועיין במהריט"א פ"ג דכבודות אוח ל"ג וכמ"ק בש"ס. אבל י"ל דשא"ה דבשעת עיבור לא אימורע חוקת מעוברת כלל, משא"כ צנ"ד שגם אז כבר יפא מחוקת רוב צריחים וצנר נולד הספק שמה הוא שוטא גמור, לכן כשנתצבר כן אח"כ י"ל דהוכיח סופו על חלמנו, [ועיין חוס' [יבמות פ.] ד"ה נעשה ומל"מ פט"ו מקנהדרין ובפני"י בקו"א לקדושין סי' ג' ובתשובת השאל"א שבב"א ח"ע סי' ס"ב. ובמק"א הבאחי מהירושלמי סופי"א ליבמות ומרה"פ פ"ג דשבעות ה"ד וחו"מ סי' י"ד סי' ט' וחלק ששי סי' ס"ג וקובץ פ"ה דשבת ה"ד ומשנות מהר"י אסאד יו"ד סי' פ"א ואכמ"ל.) ועוד דלפי המבואר בב"י ח"ע רס"ו מ"ך בשם רמ"ה דאם דעמו משנות שחיו מסיג שוס דבר על תוריו ה"ו בחוקת שוטא ואין קדושין קדושין

גמורים ומוכח דהוי רק קדושין דרצנן אס כן בודאי ראוי לאמר דאגל"מ דאפילו הוי רק ספיקא הוי ספק דרצנן להקל.

וראיתי לכה"ר בקונטרסו אומ"ג אכתב דבספק אס הימה דעמו ללוה מוקמינן לה אחזקה פנויה אפילו מדרצנן, והא דבא"ע סי' מ"ז ס"ב שאני דמרי ומרי בטלו החזקה ולמד מ"ד סד"א וגם למ"ד דרצנן עכ"פ בטלו העדים החזקה משא"כ בשאר ספק קדושין אפילו מדרצנן מותר, והא דבר"ן פ"ק דקדושין גבי נמנה היא ואמר הוא חיישין לקדושין שא"ה כמ"ס הפר"ח דהוי ספיקא דדינא משא"כ בספק נמעשה, ולא אדע מה הוא דהר"ן נסמך שם לחוש מדאורייתא לספק קדושין, ובה כח הפר"ח דעמא משום דהוי ספיקא דינא, אבל בספק נמעשה גם הר"ן מודה למדאורייתא מוקמינן אחזקה חזקה פנויה וכן הוא להדיא במשנה מהר"ק שורש קס"ע להלק בן מסכר. אבל מדרצנן בודאי בכל ספק קדושין חיישין לקדושין לכו"ע שהרי בקדשה בתמורה חיישין שמה ש"פ במדי ומקודשה מדרצנן ולא מוקמינן לה בחזקה פנויה, ועיין בא"ע סי' ל"א כמה מלוקים בזה, ובקידוש בדבר שאין בע"ז מקפיד מקודשת מספק שמה מקפיד כמ"ס הב"ח והט"ז סי' כ"ח ובצ"ש שם ועי"ש צמ"ט בדין שאל חסך מחבירו וכן בספק קרוב לו או לה הוי ספק קדושין ולא מוקמינן בח"ס ועוד מהנה ומהנה, ולכן גם בע"מ ובצ"ש יפה פסק הרמ"א סי' מ"ד כדעת הרמ"ה ור"י דבא"י גאחיה זמן קידוש מוששין לקדושין ולא מוקמינן בחזקה פנויה עכ"פ מדרצנן, ומבואר בטור סי' ל"א בשם הרמ"ה גופיה דבספק שמה ש"פ גם נשאת לרין לגרשה ורק הולד כשר והא דבסי' מ"ז בע"א אומר נמקדשה וע"א אומר לא נמקדשה אס נשאת לא תלך מבואר ברמב"ם פ"ט מה"א הטעם שהרי האשה מכחשת ואומרת לא נמקדשתי ועי"ש בה"מ ובצ"י, אבל בספק שמה ש"פ אין האשה מכחשת שגם היא אינה יודעת, לכן גם נשאת תלך, אך לשיטת הרמב"ן והרשב"א שהוצא בה"מ פ"ט מאישות גם היכי דהאשה גם כן מסופקת אס נשאת לא תלך.

וכתה"ר הביא מדברי רמ"ה ור"י שצ"י סי' קנ"ט וב"ש סק"ד דבשנים אומרים ממ היבם ונשאת ואח"כ באו עדים והנחישום דלא תלך והבי"ש חמה עליהם והוכיח כה"ר שדעת הרמ"ה דהוי רק משע בעלמא לכתחילה דמוקמינן בחזקה הימר ושעה"ד כדעבד דמי. לא אדע מה הוא, דלדברא הימה בחזקה איסור זקוקה ליבם, והוי דחוקה דדייקא ומינסכא מוליא מהחזקה, מכל מקום לא החזקה בהימר, ועיין מ"ש בדע"מ סי' י"ח סק"ו בענין ילך בהימר בטעות, ולשמ"ש הר"ן בפ"ב דכתובות דבתרומה אפילו דאורייתא לא החמיירו במו"מ ודוקא באיסור א"א ולעבודה החמיירו,

יש לקיים דברי הרמ"ה ור"י שצ"י קנ"ט דגם גני איסור יבמה לזוק לא החמיירו דלא חמור ממרומה ואף דביבמות [קטן] אמרו מה לי איסור לאו מה לי איסור כרת, יעוין מ"ש בפתיחת הנזיר גי"ד אות ז' באורך דאיסור שקילה חמיר טפי ועדיין צ"ע, ועכ"פ מסורס מדברי הרמ"ה גופיה דבספק קדושין גם אס נשאת תלך, וכתה"ר הביא ממנהר"ק שורש קס"ט שרמז אליו הכ"מ פ"י מגדושין ה"ג דבספק קדושין אס נשאת לא תלך, הנה אמת נכון הדבר אף ד"ל דהיינו גם כן משום דהאשה מכחשת, אבל המעיין במהר"ק ימצא דגם בספק קרוב לה או לו נשאת לא תלך, אבל צ"ע כמה שריה להעמיס כן בשטות הרמב"ם, והרי הרמב"ם כחב הטעם משום שהאשה מכחשת, ולא יתכנו דבריו אלא לשיטת רמב"ן ורשב"א שהבאמי ועיין בס' מ"ו.

והנה עוד העיר כה"ר כיון דשטותה הוי בכלל מומים הגדולים כמ"ס במו"מ סי' רל"ב ואינו ראוי לאישות ולא לפרנסה, אס כן י"ל דהוי קדושי טעות, והביא בשם ס' בית הלוי דגם במומים דבעל אף ד"ל דהאשה מתרנית משום דטב למיפב כו' מכל מקום הוי רק קדושי ספק או קדושין דרצנן, והנה זה כמה שנים מלמתי באר"י הגדול ה"א בשו"מ שנסופו סי' תשס"א שהשיב רבינו שמהה משפירא על מי שהיה בחור סומא בשתי עיניו והאר"י בתשובה הקודמת לכופו לגרשה וסיים וז"ל מה שהשבתי לכופ לרווחא דמלחא כי לענ"ד אפילו גט אינה צריכה אס לא ידעה מוס זה שבחבור קדושי טעות הן אעפ"י שלא היו הקדושין בתנאי ובררתי דברי עפ"י הלכה וכו' עכ"ל, ומכש"כ בשוטה חסר דעה שהעידו חו"ל שאין אדם דר עם נמש, ואין זה דומה ליקדש ח"ל ולא הכיר זה דלפעמים המקח ערב עליו באיסור כמ"ס הר"ן, וכתה"ר האריך לרשות דברי הטובי מהד"ם חל"ע סי' פ' ויעוין בצ"מ ח"ע סי' קט"ז שהעיר מהא דיו"ד סי' קי"ט ומ"י שם, ובשו"מ מהר"י אש"ד יו"ד סי' י"ט נשאל גם כן בזה ומ"י ג' תרומים, והתירוק האחרון לחלק דשאני עריות דגם מתעסק חייב וכמ"ס כתה"ר, ובא"ע סי' קכ"ז ס"ב בגירוש בגט מוקדם ושיטת הב"ח דעת הר"ש אס נשאת ולא ידע הנעל הוי מק"ט וא"ל גט, ובצ"ז ס"ק ב' ובצ"ש ס"ק ה' דמו דבריו וכתשובה מהר"ם מינן סג"ל סי' ט' האריך בזה והעלה לחלק בין נמקדשה ובין נשאת אבל צ"ד שאין ראיה לאשיות כלל בודאי הוי מקח טעות.

אך דיש לדון בזה מדברי פסקי מהר"א סי' קל"ח בקדושי ארס שהועד עליו שנמפקר ב' פעמים ולא שב כהוגן, והשאלים ראו לנעל הקדושין משום קדושי טעות, והתה"ד השיב שכל דבריהם תמוהים, דודאי ברשע גמור בפרהסיא אמרינן דלדעמא דהכי לא קדשה נפשה לדעת מהר"ם והגאונים, דלא ניחא לה להמייעס לרשע שמה יעבירנה ע"ד, אבל לולא זמא א"א לנעל

הקדושין, והכל שחזר כגור בתשובה צפרהסיה ודאי לא יעבירה על דת והוא קולל רבמא ללרף אפילו רק לסניף לבעול הקדושין זה. ויותר נראה דאשה כזו עגיה ומטופלת צנינים אפילו היתה יודעת שנתפקר כמ"ס אפסר שהיתה מתרצת להתקדש לו אחר שחזר בתשובה שחשבה שעי"י שצנייהם יתור רשעתו וקשוב בתשובה גמורה, עכמ"ל. ומה יש סמוכין להנצי"י ס"י פי ה"ל.

אך לפי"ו י"ל צני"ד שהאמינה להנצטתו של הרב הצדיק שיתרפא, מאן יימר שלא היתה מתרצת גם אם היתה יודעת שהוא שוטה, אף דאמ"כ נתגלה שלא נתרפא, הרי גם צנידון התה"ד גם לס"ד השואלים שאמ"כ נתגלה שלא שב, מכל מקום פסק דא"כ לבעול הקדושין מטעם מוס צנקה, וה"ג בזה י"ל שחשבה שיתרפא. ואף דמבואר [גיטין ע.] דשוטה לאו סמא בידן הוא כו', היינו שאין רפואתו צדיקו, אבל מכל מקום אפסר שיתרפא וכיון דאשה בכל דהו ניתא לה י"ל שהיתה מתרצת. ודוקא צנידון האו"ו שהיה סומא בצ' עיניו שא"א שיתרפא, פסק דגם באשה הוה מקנה טעות. ומלאמי בתשובה חו"י ס"י רכ"א שכתב להדיא דאין להקל בלא הכירה אלא צפרים אדם שאין לו רפואה, משא"כ צפרים תמה שיש לו רפואה אפסר דגמרה דעתה להתקדש ע"ש. והרי מבואר בתוס' [יבמות ק"א:] ד"ה

קרי כלן וכו' דקריס תמה אין רפואתו צדורה לבא, ואפ"ה כתב החו"י ד"ל דגמרה וקדשה נפשה אע"ג שגם אמ"כ לא נתרפא מפני שהיא היתה מנפשה שיתרפא, וה"ג צני"ד.

ועב"ז לדינא כבר נחבאר שיש להקל צני"ד מטעמים אחרים כפי הצעת השאלה. ומ"ס רומע"ל משו"ם עין יחזק חל"צ ס"י כ"ד דבמוס גדול שא"י לבעול הוה קדושי טעות, אין הקפד מח"י, אבל כ"ה בתשובת חו"י. ובתשובת צפר"ר סימן ש"מ העלה דאם א"י לבעול כלל גם אצ"י מודה דקדושין שא"מ לביאה לא הוה קדושין כלל וא"ל גט עיי"ש. וצנינים הללו הגיעני שו"ם כעין זה מהרצונים דק' שדה לכן והעירו כיון דעכ"פ הוה צריך צדיקה בשעת קדושין אם הוה חלים, אם כן הוה חזי דבר כמ"ס הצ"ג ס"י ל' קק"ט בשם הב"א, ולפמ"ש הצ"מ שם וצנח"מ דיני חפיסה דהיכי דהעדים הוה יכולים לראות הדבר בשלימות ולא ראו, הוה בכלל חזי דבר דעת מוס' צ"ק, ואם כי רבים חולקים מכל מקום חזי לסניף. סוף דבר שגם אפי' מקביל עם כהה"ר והגדולים שצבר הסכימו להחזיר את האשה מילן צה"ר חיים מכבלי העיגון.

והנני ידירו הדו"ש באהבה רבה. הק' שלום מרדכי הבהן אב"ד דק"ק ה"ל

סימן רמ"ו

רפ"צ דחה דברי המו"ח עפ"י דברי הטו"ו ס' תקפ"ח, והמו"ח טעמו רפ"צ דסנהדרין כתב דברי הטו"ו. וגם בזה שכתבתי דאין צידם של הח"ה לנהוג מדת חסידות לבעול טונה, יש להעיר מדברי החת"ס יו"ד ס"י קמ"ט [שכתפק באשה חזר שמואה בעד הצדיקה כעין מראה אדמדם ושאלה לחכם וטיהר, אי ערי לבעלה להתחזיר על עצמו וכו', או דילמא לאו כל כמיני להפקיע שעיבודו שנשתעבד לאשתו בעונה האמורה בתורה וכו'. יעו"ש שהאר"י צד"ו וסיים דכיון שכן דרכן של פרושים בישראל להזכר מדבר שזורה בה חכם, אע"פ שנשעת נשואין לא ה"י מתנהג צפריות וכו', אמרינן דע"מ כן נישאת ולא נשתעבד לה מעולם ואע"פ שזוהת השתא וכו' ע"ש]. אך לפימ"ש הח"ס שם דלבעול העונה לגמרי לא צי"ק לומר כן, י"ל דה"ג בזה. גם י"ל דהתם צצ"צ היינו שאם ה"י גוזרין כן ה"י צידס לעשות כן אבל כיון שלא גזרו יהי' מאוזה טעם שיהי' שוב אין ציד שום אדם לבעול מנזם פו"ר ודוקא היכי דליכא ביטול מנזם יש לבע"י להתחזיר משא"כ כאן.

[בספר אמרי דוד על מר"ב מנזם מנזם א'], מ"ש בשם צני"א דבתלמודים היוצאים ללמוד תורה מהני מחילה גם בלא קיימו פו"ר. יש לי לדון למאי דאיתא צצ"צ ע"צ מיום שפשעה מלכות שגזרתה וכו' דין הוא שגגור על עצמינו שלא לישא אשה ולהוליד צנים וכו' אלא התם להם לישראל מוטב שיהי' שוגגין ואל יהי' מזדיין, והנה הצ"י יו"ד ס' קצ"ו צדין צדיקה צמורין ובסדקין כתב דהיכי שאחו"ל מוטב שיהי' שוגגין וכו' והנה להם לישראל וכו' מי שהוא בעל נפש צריך לזהר ע"ש, א"כ הת"ח שהם בעלי נפש י"ל שצריכין לזהר ונהי' שאם כבר נשאו נשים אין צידם לנהוג מדת חסידות לבעול עונה, מ"מ אם מחלו הנשים מהני המחילה. אך לפמ"ש צצ"צ שם דהתם היינו צאופן שצבר קיימו פו"ר דחה דבר זה, אבל צמור"ח שם ה"י דבשוא"ת יכולים לעקור, מיהו צמור"ש ס'

(*) נעתק מהספחתי לספר 'אמרי דוד' על תרגום סנזח (סנהדרין) שליסל דל. שנת תרפ"ז. בהערהו"ו שם הערה א.